

МГР Мартіна Штепанкова Штіброва

Директор Департаменту сімейної політики та захисту прав дитини

Інформація щодо догляду за українськими дітьми в Чехії

Чеська Республіка та Україна наразі пов'язані **Угодою між Чеською Республікою та Україною про правову допомогу у цивільних справах**, підписаною у Києві 28 травня 2001 р. та оприлюдненою за № 123/2002 Зб. (далі – «Договір про правову допомогу»). Цей Договір про правову допомогу також регулює, серед іншого, умови взаємного визнання офіційних документів і рішень судових органів на території іншої договірної сторони. Стосовно захисту дітей, які прибувають з України до Чеської Республіки, Угода про правову допомогу гарантує, що всі офіційні документи, видані відповідними державними органами України (наприклад, органами реєстру, органами опіки та піклування і т.д.) щодо дитини, її сім'ї, стосунків дитини з батьками чи інших членів сім'ї, передача дитини на альтернативне піклування визначеним особам і т.д.. Так само, без необхідності спеціального провадження, рішення судів чи інших компетентних органів України (органів опіки та піклування) між батьками та дітьми, призначення опікуна для дитини, утримання, усиновлення і т.д..

Усіх дітей, які приїжджають на територію Чеської Республіки в супроводі батьків, інших осіб або самостійно, реєструють в центральному реєстрі, який веде Міністерство внутрішніх справ. Дітей, які не перебувають під опікою власних батьків у Чеській Республіці, також реєструють та контролюються органи соціального та правового захисту дітей.

На території Чеської Республіки **повністю дотримується правовий статус неповнолітньої дитини та осіб, відповідальних за виховання дитини, що впливає із законодавства України або рішень відповідних державних органів України**. Відповідальним за неповнолітню дитину, громадянина України, на території Чеської Республіки вважається також особа, яка відповідає за дитину відповідно до правового порядку України.

Відповідно до статті 2 Конвенції про права дитини та розділу 2, параграфів 2, 3 і 37 Закону № 359/1999 Зб. про соціальний і правовий захист дітей, гарантовано **надання забезпечення необхідного захисту та допомоги всім дітям**, які мають **громадянство України** і які знаходяться **на території (під юрисдикцією) Чеської Республіки**. Так само, як соціальний та правовий захист надається дітям з постійним місцем проживання в Чехії, так і захист та допомога з боку держави гарантується дитині без постійного проживання, яка

- за законом має право на тимчасове перебування на термін понад 90 днів згідно із законом № 326/1999 Зб., про перебування іноземців на території Чеської Республіки (на підставі довгострокової візи з метою перебування, дозволу на довгострокове проживання з метою навчання, з метою спільного сімейного проживання і т.д., дозвіл на тимчасове проживання без візи на підставі попереднього судового заходу про влаштування дитини на альтернативне піклування на території Чеської Республіки,
- подала заяву про міжнародний захист або заяву про тимчасовий захист,

Міністерство праці та соціальної політики, Na Poříčním právu 1, Praha 2, 128 01

Департамент сімейної політики та захисту прав дитини, tel.: +420 221 922 225

e-mail: jaroslava.novakova@mpsv.cz, ISDS: sc9aavg

www.mpsv.cz

- проживає з одним із батьків, який подав заяву про міжнародний захист, або про надання посвідки на проживання з метою надання тимчасового захисту,
- проживає на підставі посвідки на проживання, наданої з метою тимчасового захисту,
- проживає з одним із батьків, який проживає в Чеській Республіці на підставі особливої довгострокової візи або який шукає притулку, або який є особою, яка користується додатковим захистом, або
- є шукачем притулку або особою, яка користується додатковим захистом (див. § 2 п. 2 Закону № 359/1999 Зб.).

Вищезазначені діти, яким на території Чеської Республіки надається повний соціальний та правовий захист, також вважаються дітьми, які мають місце проживання на території Чеської Республіки.

У міру необхідності захист і забезпечення предметами першої необхідності також надаються дітям, які перебувають на території Чеської Республіки без дозволу на проживання більше 90 днів і не є заявниками на тимчасовий захист або міжнародний захист, якщо це діти, які: у Чеській Республіці **без супроводу дорослого**, відповідального за дитину якій загрожує серйозна **небезпека життя або належного розвитку** (див. § 37 Закону № 359/1999 Зб.).

У невідкладних випадках, коли неповнолітня особа опиняється без належного догляду, відповідно до його віку, у серйозній небезпеці для життя, належного розвитку чи інших важливих інтересів, чеський суд може за пропозицією компетентного органу соціального та правового захисту дітей (муніципальне управління муніципалітету з розширеними повноваженнями) видавати заходи щодо негайного переведення дитини яка має громадянство України у відповідне освітнє середовище, а саме переведення дитини на піклування:

- родича, близької особи або іншої відповідної особи, яка має кваліфікацію для забезпечення належного догляду та захисту дитини,
- закладу догляду за дітьми (шкільні заклади для дітей-іноземців, заклади для дітей, які потребують негайної допомоги, дитячий будинок, дитячий будинок для дітей до 3 років, будинок для інвалідів),
- прийомним батькам на перехідний період.

У разі дитини, яка має громадянство України і проживає на території Чеської Республіки (див. вище), чеський суд у разі потреби може винести **рішення про призначення опікуна для дитини або про передачу дитини на піклування в прийомну сім'ю або на піклування до правового закладу**. У цих випадках, однак, завжди необхідно, відповідно до Конвенції про права дитини, Європейської конвенції про здійснення прав дітей, а також законодавства Чехії та України, щоб суд з'ясував думку дитини щодо її запланованого влаштування до альтернативного піклування і думка дитини також належним чином була врахована при прийнятті рішення, тоді як в дітей віком від 14 років буде потрібна їхня згода на влаштування в альтернативне освітнє середовище.

Усиновлення дітей які мають громадянство України (особливо дітей-сиріт) є останнім кроком у Чеській Республіці, при якому мають бути виконані умови усиновлення, визначені Цивільним кодексом Чеської Республіки та Сімейним законом України, і для якого завжди потрібна згода відповідного центрального органу України. Це трудомісткий процес, у якому, з одного боку, необхідно ретельно перевірити, чи немає можливості надати дитині будь-яку підходящу форму альтернативного догляду в Україні, з іншого боку, необхідно ретельно оцінити особистість усиновлювача, щоб забезпечив гарантії належного виховання та поважав походження дитини (дитині має бути збережено громадянство України принаймні до 18 років).